

HOẠT ĐỘNG CỦA HỘI ĐỒNG NHÂN DÂN TỈNH QUẢNG BÌNH GIAI ĐOẠN 2011-2016

TRƯƠNG THỊ PHƯƠNG LAN

Hội đồng nhân dân tỉnh Quảng Bình

1. Đặt vấn đề

Sau Cách mạng tháng Tám năm 1945, Chính phủ lâm thời Việt Nam Dân chủ Cộng hòa ra đời, để tổ chức chính quyền nhân dân địa phương trong nước, Chủ tịch Hồ Chí Minh - Chủ tịch Chính phủ lâm thời đã ban hành nhiều sắc lệnh quan trọng. Trong đó, Sắc lệnh số 63/SL ngày 22/11/1945 về Tổ chức các Hội đồng nhân dân (HĐND) và Ủy ban Hành chính (UBHC), đánh dấu một bước ngoặt hết sức quan trọng trong sự nghiệp xây dựng Nhà nước Dân chủ nhân dân. Sắc lệnh ghi rõ: “Để thực hiện chính quyền nhân dân địa phương trong nước Việt Nam, sẽ đặt hai thứ cơ quan: HĐND và UBHC”.

Từ khi thành lập đến nay, HĐND tỉnh Quảng Bình đã có 17 khóa tổ chức và hoạt động. Trong phạm vi chức năng của một cơ quan quyền lực Nhà nước ở địa phương HĐND tỉnh đã tổ chức thảo luận và phê duyệt các quyết định, chính sách, thực hiện hiệu quả các hoạt động giám sát, tiếp xúc cử tri... góp phần xây dựng và củng cố khối đại đoàn kết toàn dân, phát huy mọi tiềm năng thế mạnh; động viên và huy động các lực lượng cho hai cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ, bảo vệ vững chắc và xây dựng quê hương Quảng Bình phát triển ngày càng toàn diện.

Sưu tầm tài liệu, nghiên cứu, viết lại lịch sử HĐND tỉnh Quảng Bình là việc làm hết sức ý nghĩa và cần thiết. Viết lại lịch sử là tổng kết, đánh giá quá trình hoạt động của HĐND tỉnh dưới góc độ khoa học nhằm khẳng định những thành tựu và những đóng góp của HĐND tỉnh trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ quê hương, đất nước, đồng thời sẽ cung cấp những bài học kinh nghiệm quý cho tổ chức, điều hành hoạt động của HĐND tỉnh trước mắt và lâu dài.

Kết quả của việc nghiên cứu, biên soạn còn đóng góp vào kho tàng lịch sử của tỉnh nhà một lĩnh vực quan trọng, một tài liệu quý, thiết thực để phục vụ cho việc nghiên cứu, tra cứu.

Nội dung nghiên cứu của nhiệm vụ KH&CN là ghi lại quá trình ra đời và phát triển tổ chức HĐND ở Quảng Bình từ năm 1945 đến nay qua nhiều thời kỳ lịch sử, mỗi thời kỳ có nhiều đặc điểm khác nhau; chức năng nhiệm vụ của HĐND các cấp ngày càng được quy định chặt chẽ, tổ chức hoạt động ngày càng thực tế, cụ thể, hiệu quả.

Nhiệm vụ nghiên cứu KH&CN này tập trung nghiên cứu một cách đầy đủ về cơ cấu, tổ chức bộ máy và kết quả hoạt động của HĐND tỉnh từ năm 2011-2016 (bao gồm Thường trực HĐND, các Ban của HĐND, các Tổ đại biểu và đại biểu HĐND tỉnh); Các hoạt động của HĐND tỉnh, bao gồm: Các kỳ họp của HĐND tỉnh; giám sát, khảo sát, tiếp xúc cử tri, chất vấn, thảo luận... Những đóng góp quan trọng, to lớn, cụ thể của HĐND tỉnh trong nhiệm kỳ.

2. Kết quả nghiên cứu

Trải qua hơn 70 năm ra đời và phát triển, với 17 khóa hoạt động HĐND tỉnh Quảng Bình đã phát huy vai trò là cơ quan quyền lực nhà nước ở địa phương, thực hiện có hiệu quả hai chức năng quyết định, giám sát các kế hoạch và chương trình phát triển kinh tế - xã hội, tăng cường quốc phòng - an ninh, xây dựng chính quyền và quản lý địa giới hành chính... thúc đẩy sự nghiệp xây dựng và phát triển tỉnh nhà. Trong suốt bảy thập kỷ đó, dưới sự lãnh đạo của Đảng, với sự phối hợp của các cơ quan trong hệ thống chính trị của tỉnh, HĐND tỉnh Quảng Bình đã ghi dấu những trang sử vàng chói lọi trong tiến trình đấu tranh dựng nước và xây dựng quê hương.

Diễn trình lịch sử HĐND tỉnh Quảng Bình (1945-2016) trải qua 5 giai đoạn xây dựng và phát triển đã góp phần to lớn trong sự nghiệp xây dựng và phát triển chung của tỉnh. Đặc biệt giai đoạn 2011-2016 là giai đoạn mà tổ chức và hoạt động của HĐND trong một chỉnh thể thống nhất, toàn diện, đồng bộ. Hệ thống pháp luật quy định một cách cụ thể vị trí, vai trò, quyền lực của cơ quan HĐND; phát huy được bản chất Nhà nước của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân, tất cả quyền lực thuộc về nhân dân...

Tổ chức và hoạt động của HĐND giai đoạn này được điều chỉnh trực tiếp bởi Luật Tổ chức HĐND và UBND năm năm 2003 và Luật Tổ chức Chính quyền địa phương năm 2015. Luật đã từng bước khẳng định, nâng cao hơn vai trò, vị trí của tổ chức HĐND cấp tỉnh, cấp huyện có cơ quan Thường trực. Chức năng hoạt động, tính pháp lý của HĐND được khẳng định rõ hơn; chức năng giám sát được quy định chặt chẽ, yêu cầu trách nhiệm thực hiện cụ thể hơn... Càng làm rõ và yêu cầu cao hơn vai trò, vị trí, trách nhiệm của tổ chức HĐND. Quy định bố trí đại biểu làm công tác chuyên trách Thường trực HĐND, các Ban của HĐND với những đại biểu có năng lực, kinh nghiệm hoạt động; cơ quan Thường trực HĐND có bộ máy Văn phòng giúp việc có nhiệm vụ chính là tham mưu cho Thường trực HĐND, các Ban của HĐND, đại biểu HĐND và HĐND trong tổ chức kỳ họp, trong tiếp xúc cử tri, giám sát, khảo sát, tiếp công dân... đã tăng cường thực chất và có hiệu quả hoạt động của HĐND.

Giai đoạn này HĐND tỉnh có 2 khóa (Khóa XVI nhiệm kỳ 2011 đến tháng 5/2016 và khóa XVII nhiệm kỳ từ tháng 6/2016 - 2021 đang hoạt động).

Ngày 16/6/2011, HĐND tỉnh khóa XVI đã họp kỳ họp thứ nhất bầu các chức danh Thường trực HĐND, UBND, các Ban của HĐND, Đoàn thư ký kỳ họp, Hội thẩm nhân dân Tòa án nhân dân tỉnh. Kỳ họp đã kiện toàn thêm một bước bộ máy chính quyền tỉnh Quảng Bình, đảm bảo nâng cao hiệu lực, hiệu quả hoạt động; thực hiện đúng tinh thần Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XV: “Tiếp tục đổi mới,

nâng cao năng lực hoạt động của HĐND các cấp để HĐND các cấp thực sự là cơ quan đại diện cho ý chí, nguyện vọng và quyền làm chủ của nhân dân. Nâng cao hiệu lực, hiệu quả điều hành của UBND các cấp, đảm bảo sự điều hành thống nhất, thông suốt, kịp thời. Đẩy mạnh cải cách hành chính, xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức bảo đảm tính chuyên nghiệp, đáp ứng được yêu cầu công việc”.

Hội đồng nhân dân tỉnh Quảng Bình khóa XVI gồm 50 vị, trong nhiệm kỳ hoạt động có 2 vị chuyển công tác; được tổ chức làm 7 tổ đại biểu - đến năm 2014 có 8 tổ (thêm tổ đại biểu HĐND tỉnh thị xã Ba Đồn); 3 Ban của HĐND tỉnh với 23 thành viên: Ban Kinh tế và Ngân sách có 9 thành viên, Ban Văn hóa - Xã hội có 7 thành viên và Ban Pháp chế có 7 thành viên, trong quá trình hoạt động giảm 2 thành viên: Ban Văn hóa - Xã hội 1 thành viên, Ban Pháp chế 1 thành viên; Đoàn Thư ký kỳ họp có 4 thành viên.

Trong nhiệm kỳ 2011-2016, HĐND tỉnh khóa XVI đã tổ chức 18 kỳ họp, gồm 10 kỳ họp thường lệ, 6 kỳ họp chuyên đề và 2 kỳ họp bất thường; đã ban hành 128 nghị quyết. Trong đó có 30 nghị quyết về kiện toàn tổ chức bộ máy và công tác cán bộ HĐND và UBND, 98 nghị quyết về lĩnh vực kinh tế, ngân sách, văn hóa, xã hội, quốc phòng, an ninh, thi hành pháp luật, nâng cấp, mở rộng, phát triển đô thị... Cùng với các nghị quyết, các quyết định của HĐND về phát triển đồng bộ, toàn diện trên các lĩnh vực kinh tế, văn hóa - xã hội, quốc phòng - an ninh, HĐND đã ban hành nhiều nghị quyết về thực hiện các chính sách xã hội: giải quyết việc làm, đào tạo nghề cho người lao động, phát triển vùng sâu, vùng khó khăn, vùng đồng bào dân tộc thiểu số, xóa đói giảm nghèo, xây dựng phát triển nông thôn mới. Các nghị quyết đã đi vào cuộc sống và đã phát huy, mang lại hiệu quả tích cực.

Nhìn chung, trong giai đoạn này, HĐND đặc biệt coi trọng xây dựng sức mạnh tổng hợp, đồng bộ, phát huy tốt mối quan hệ phối hợp hoạt động với UBND tỉnh, phối hợp chặt chẽ với Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tỉnh trong các hoạt động tiếp xúc cử tri, tuyên

truyền, động viên nhân dân thực hiện các nghị quyết của HĐND và tham gia xây dựng chính quyền; có quan hệ chặt chẽ và yêu cầu cao trách nhiệm của Tòa án nhân dân tỉnh, Viện Kiểm sát nhân dân tỉnh.

Tổ chức hoạt động của HĐND thời kỳ này ngày càng đồng bộ, hiệu quả càng rõ: “HĐND tỉnh Quảng Bình đã thực hiện đúng hai chức năng quan trọng theo quy định của Luật Tổ chức HĐND và UBND là quyết định và giám sát các quyết định của HĐND về kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội, thu chi ngân sách, các biện pháp bảo đảm quốc phòng - an ninh, trật tự an toàn xã hội cùng các quyết định về xây dựng chính quyền địa phương. Hiệu lực và hiệu quả hoạt động của HĐND từng bước được nâng cao, đã khẳng định được vai trò là cơ quan quyền lực nhà nước ở địa phương, đại diện cho ý chí, nguyện vọng và quyền làm chủ của nhân dân, được nhân dân tin cậy, tin nhiệm. Đội ngũ cán bộ hoạt động chuyên trách cơ quan HĐND qua thực tiễn hoạt động đã có bước trưởng thành về trình độ, năng lực, cũng như phẩm chất đạo đức. Vị trí của HĐND ngày càng thể hiện rõ nét trong hệ thống chính trị ở địa phương, góp phần quan trọng trong quá trình xây dựng pháp quyền XHCN của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân”.

Bằng thực tiễn và kết quả tổ chức, hoạt động, HĐND tỉnh mỗi khóa, mỗi nhiệm kỳ, từng thời kỳ đã đúc rút được những kinh nghiệm, nhiều bài học quý giá góp phần tích cực để HĐND tỉnh mãi phát huy, khẳng định vị trí, vai trò của mình đối với quá trình phát triển bền vững, mạnh mẽ của đất nước, quê hương.

3. Kết luận và kiến nghị

4.1. Kết luận

Hội đồng nhân dân tỉnh Quảng Bình đã có một quá trình ra đời, xây dựng và phát triển hơn 70 năm với 17 khóa hoạt động. Trong suốt hai phần ba thế kỷ đó, đất nước, quê hương đã đi qua biết bao chặng đường oanh liệt, tự hào; chính quyền dân chủ nhân dân, dưới sự lãnh đạo của Đảng đã lãnh đạo toàn dân tộc, điều hành đất nước đi từ thắng lợi này đến thắng lợi khác. Trong ngót thời gian ấy 1945-2016, Quảng Bình cũng như bao địa phương khác

trong cả nước vươn dậy giành, giữ, củng cố chính quyền nhân dân; lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành nhân dân thực hiện cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp thắng lợi, cải tạo xây dựng CNXH, chiến đấu chống chiến tranh phá hoại khốc liệt của đế quốc Mỹ; vừa sản xuất, vừa chiến đấu, vừa tích cực chi viện cho chiến trường miền Nam, hoàn thành nghĩa vụ quốc tế; cùng tỉnh Quảng Trị, tỉnh Thừa Thiên Huế xây dựng tỉnh Bình Trị Thiên; thực hiện công cuộc đổi mới toàn diện, đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa quê hương, đất nước.

Xây dựng chính quyền địa phương vững mạnh toàn diện - tức là xây dựng HĐND, UBND phải bằng ý chí trách nhiệm chung của mỗi người dân, bởi “do nhân dân bầu ra”; chính quyền đó lại “chịu trách nhiệm trước nhân dân”. Do vậy tính nhân dân, tính quần chúng gắn với dân chủ tập trung là tính chất quan trọng trong tổ chức, hoạt động của HĐND. Thực hiện đúng, kịp thời đường lối, chủ trương, của Đảng, pháp luật của Nhà nước, gắn chặt với việc ban hành các quyết định phù hợp, sát đúng với địa phương, hợp ý chí, nguyện vọng của nhân dân là trách nhiệm thường xuyên nặng nề của chính quyền địa phương.

Hội đồng nhân dân tỉnh Quảng Bình giai đoạn 2011-2016 đã gắn chặt với tiến trình lịch sử của HĐND qua từng giai đoạn lịch sử tạo nên trang sử đẹp về hoạt động của HĐND cho cả hôm nay và mãi mãi về sau.

4.2. Kiến nghị

Trên cơ sở kết quả nghiên cứu, Sở Khoa học và Công nghệ tỉnh, UBND tỉnh Quảng Bình xem xét, tạo điều kiện cho phép xuất bản cuốn Lịch sử HĐND tỉnh Quảng Bình từ năm 1945 đến năm 2016.

Từ những bài học kinh nghiệm rút ra kiến nghị Sở Khoa học và Công nghệ, Hội đồng khoa học tỉnh tạo điều kiện để Văn phòng HĐND tỉnh tiếp tục có thêm đề tài nghiên cứu hoặc đề án về “Những giải pháp để tiếp tục nâng cao chất lượng hoạt động của HĐND ở Quảng Bình”; “Ban hành nghị quyết quy phạm pháp luật của HĐND tỉnh Quảng Bình từ lý luận đến thực tiễn”... ■